

L'any de la Misericòrdia

En l'exhortació *Evangelii Gaudium*, el papa Francesc, bo i citant sant Tomàs d'Aquino, recorda que «en si mateixa la misericòrdia és la més gran de les virtuts, ja que a ella pertany bolcar-se en altres i, més encara, socórrer les seves deficiències. Això és peculiar del superior, i per això es té com propi de Déu tenir misericòrdia, en la qual resplendeix màximament la seva omnipotència».

En què consisteix, però, la misericòrdia? Tots ho intuïm, però sovint costa de definir-la correctament. El diccionari descriu aquesta virtut com la «profunda pietat o compassió que empeny a perdonar, a socórrer». Sense desmerèixer aquesta definició, prefereixo mostrar la misericòrdia com l'amor que cerca i s'apropa a qui està en desavantatge, i, en participar de la misèria aliena, fa participar-li de la riquesa pròpia; és l'amor que s'abaixa per aixecar l'altre. Alguns l'expliquen, a la llum de la seva etimologia, que prové de les paraules llatines “miser” (miserable) i “cor, cordis” (cor), com la relació de qui es fa càrrec de la misèria aliena per oferir-li el propi cor. Tu em dones la teva misèria i jo et dono el meu cor.

Això no obstant, el sentit bíblic de l'Antic Testament ofereix noves llums per entendre amb ulterior profunditat el que la misericòrdia representa. En hebreu s'empren sobretot dues paraules per assenyalar la misericòrdia, que uneixen la compassió i la fidelitat. La primera, «ra'hamim», expressa la inclinació instintiva d'un ésser a un altre, i aquest sentiment s'assenta en el si matern, en les entranyes, que ve a ser el que nosaltres en diríem el cor. En aquest sentit la misericòrdia té a veure amb l'afecte, la tendresa, la compassió o el perdó. El si matern és el lloc on l'infant tot just arribat a l'existència se sent custodiat, estimat per si mateix, protegit, alimentat i servit. Tota mare de bon cor, sense saber encara si espera un nen o una nena, ja manifesta a l'infant que és acollit per ell mateix, independentment de cap de les seves qualitats, que té cabuda en el seu cos i en el seu cor, que es pot saber custodiat, protegit i alimentat, i que el servirà durant el mesos d'embaràs i sempre que la necessiti. Així ens estima Déu!

El segon terme, «hesed» designa la pietat, com aquella relació que uneix dues persones i alhora implica fidelitat, bo i fent de la misericòrdia quelcom que transcendeix l'àmbit dels sentiments per implicar tota la persona, i esdevé al mateix temps resposta a un deure interior. L'altre, i sobretot qui es troba en una situació de debilitat, se'm presenta com a do i com a responsabilitat que no me'n puc desdir i de qui en sóc custodi.

El Papa recorda, en la cita que encapçala l'article, que en estimar-nos amb amor de misericòrdia manifesta especialment la seva omnipotència. Per què l'omnipotència divina reflecteix sobretot en la seva misericòrdia? Els déus dels grecs, degut a la seva omnipotència, no podien mostrar-se febles, vulnerables. Seria contrari a la naturalesa de déu. El nostre Déu, tanmateix, s'ha fet tan feble i vulnerable que s'ha fet infant, capaç de patir i de morir. Quin déu és, doncs, més poderós? El que no pot fer-se feble, com els déus del grecs, o el que s'ha fet ell mateix vulnerable, i s'ha empetitit? És evident que aquest darrer és capaç de quelcom més que els primers, la qual cosa manifesta un grau major d'omnipotència.

Tota aquesta reflexió ens duu a l'adoració, a l'agraïment, a descobrir l'amor que Déu ens adreça, tot abaixant-se per prendre la nostra misèria per, alhora, aixecar-nos fins a formar part de la seva família. En adornar-nos, però, que Déu ens ha creat a la seva imatge en Crist –el rostre de la misericòrdia de Déu–, aleshores significa que cadascun de nosaltres hem de reflectir Aquell de qui som imatge. Si Déu és misericòrdia, aquesta esdevé la llei fonamental de la vida de tot ser humà, llei que ha de modelar la nostra manera de ser, de pensar, de sentir i d'actuar. De rebre de Déu la seva misericòrdia neix connaturalment la responsabilitat de ser misericòrdia per als altres. En seria contrari, comenta el papa Francesc, les actituds com ara «la indiferència que

humilia, l'habitualitat que anestesia l'ànim i impedeix de descobrir la novetat, i el cinisme que destrueix».

Fer de la misericòrdia la llei fonamental del nostre capteniment significa viure les obres de misericòrdia, la misericòrdia del cor —les obres espirituals— i la misericòrdia de les mans —les obres materials. I en recordar que l'omnipotència de Déu es manifesta sobretot en la seva misericòrdia, en fer-se petit per aixecar l'home, fa que puguem comprendre que la grandesa del ser humà és dóna en atansar-se a aquell que està en debilitat i necessitat tot abaixant-se per a fer-lo créixer, és a dir, en servir. Servir, per amor, és la clau de volta de la veritable humanitat. I qui no serveix, deia un, no serveix per a res més que per a fer-ho tot malbé.